

(Политика, 20.08.2009)

Исходи ратова из прве половине деведесетих за последицу су имали изгон Срба из Хрватске, али и нову афирмацију политичког статуса српског народа у Босни и Херцеговини. Српски народ је пре распада Социјалистичке Федеративне Југославије уживао статус конститутивне нације у Босни и Херцеговини и у Хрватској.

Срби нису имали аутономне покрајине, баш као што нису били окупљени у некаквој седмој југословенској републици, али су, макар формално, били равноправни.

Процес успостављања независности довео је тамошње Србе у незавидан положај. У Хрватској је њихова конститутивност укинута и то управо на Видовдан 1990. године.

У Босни и Херцеговини једнопартијска скупштина изменила је законе, тако да је српски народ било могуће надгласати и приликом доношења најважнијих, судбоносних политичких одлука. Исходи ратова из прве половине деведесетих за последицу су имали изгон Срба из Хрватске, али и нову афирмацију политичког статуса српског народа у Босни и Херцеговини.

У Хрватску се вратила, и то само формално, тек трећина народа који је тамо живео. Око 50.000 станова, противно свим обавезама које је на себе преузела Хрватска, још увек није враћено њиховим ранијим станарима (Србима).

Срби из Хрватске и данас су највећа прогнаничка популација у Европи. Дан њиховог прогона слави се као „дан побједе и домовинске захвалности“. Четвртина свих

припадника српске војске Крајине је и у наше време на јавним, али и на тајним оптужницама за ратне злочине.

Етнички инциденти се дешавају, па их је било и током овогодишњих локалних избора, када је најјача српска странка СДСС била углавном у коалицији са ХДЗ-ом. Званична Србија не се бави питањем статуса Срба у Хрватској, не види националну политику као државни приоритет, не примењује реципроцитет чак ни кад је у питању привреда, а запостављена је и просветна и културна сарадња.

Тако Министарство просвете Србије признаје да током 2008. године није било активно међу Србима у Хрватској, док Министарство културе у Загреб шаље књижевнике који не представљају српску националну културу у мери у којој критикују српску нацију.

У Босни и Херцеговини ситуација је нешто другачија. Српски народ тамо ужива равноправност. Има свој ентитет, његови представници у појединим случајевима располажу правом вета на политичке одлуке.

Ипак, Република Српска је већ четрнаест година под непрекидним притисцима. Циљ је њено укидање.

Исти они који су омогућили стварање независног Косова тврде да је немогуће и неморално признати Републику Српску. Рат и геноцид политички употребљавају управо они којима 1992. године ранији геноцид над српским народом није сметао да вратоломно признају независност Хрватске и Босне и Херцеговине.

Током петнаест година централна влада проширена је са три на 15 министарстава. Од 68 надлежности Републике Српске колико је укинута од 1995. до данас, само је за три надлежности поштована уставна процедура.

При том је Републици Српској приликом разграничења и успостављања Дистрикта Брчко одузето 511 квадратних километара (око 1 одсто укупне територије БиХ). Европска будућност државе поистовећена је са њеном централизацијом и

унитаризацијом, баш као што је ова будућност Србије идентификована као децентрализација и федерализација.

Сви који захтевају заштиту равноправности конститутивних народа ризикују јавну медијску кампању која се у случају првог човека Владе Републике Српске завршила једним проблематичним судским поступком, спроведеним тако што су заобиђени српски кадрови у безбедносним структурама БиХ.

Коначно, последњих месеци управо бошњачки политички представници користе могућност да блокирају установе Републике Српске и Федерације Босне и Херцеговине, њима међутим нико из Вашингтона или Брисела не замера зато што тако ометају напредак заједничке државе.

Чини се да за многе чланице Контакт групе у Босни и Херцеговини највећи проблем не представља њена нефункционалност и неодрживост (коју је тако „лако” било решити у случају СФРЈ, СЦГ или српско-албанских односа).

Један од амбасадора недавно је рекао да у Босни треба да живе Босанци. Представник француског Сената изјавио је приликом посете Бањалуци да је успостављање јединственог школства и обједињеног наставног програма идеал који је остварен у Француској, па може бити постигнут и у Босни и Херцеговини.

Дакле, после гашења Републике Српске, реметилачки фактори ће постати поједини њени народи.